

Περίοδος Μαμελούκων

Περίοδος Μαμελούκων



Ἡ ἥττα τῶν σταυροφόρων ὑπὸ τῶν Μαμελούκων τοῦ Σαλάχ ἐλ Δίν ἐν ἔτει 1187, ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων Χαττὶν πλησίον τῆς Τιβεριάδος, ἔδωκε καὶ πάλιν τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἰσλάμ, μολονότι ἡ τελικὴ ἀπομάκρυνσις τῶν σταυροφόρων ἀπὸ τῆς Ἀγίας Γῆς ἦλθε μετὰ τὴν ἥτταν αὐτῶν ἐν Πτολεμαΐδι τῷ 1291. Ὁ Σαλάχ ἐλ Δίν, τηρῶν ἐκ σεβασμοῦ τὸ διάταγμα τοῦ Ὁμάρ Χαττάπ, ἐπέστρεψε πάντα τὰ Προσκυνήματα εἰς τοὺς Ἑλλήνας, ὅμως μερικοὶ ἀνώτατοι διοικητικοὶ αὐτοῦ ὑπάλληλοι παρεχώρησαν μερικοὺς προσκυνηματικούς χώρους εἰς τοὺς μονοφυσίτας Κόπτας καὶ Ἀβησσυνούς (Αἰθίοπας). Ἡ στάσις τῶν Μαμελούκων ἔναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ, Ρωμέηκου, Πατριαρχείου ἡλλαξεν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 14ου αἰ., καὶ ἤρξαντο μακρόχρονοι διωγμοὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν, εἰς τὸ πλαίσιον τῶν ὁποίων καὶ ὁ Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως, ἀργότερον, ἐπὶ Πατριάρχου Ἰωακείμ (1431-...), παρ' ὀλίγον θὰ ἐγίνετο ἰσλαμικὸν τέμενος. Περὶ τὸ ἔτος 1334 ἐνεφανίσθησαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Σιών οἱ Φραγκισκανοί, ἐνῶ παραλλήλως ἐνισχύθη ἡ παρουσία τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ Ἀρμενίων· ἀντιστάθμισμα αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ ἔλευσις πολλῶν Γεωργιανῶν καὶ Σέρβων Ὁρθοδόξων Μοναχῶν, ἡ ὁποία ἐνίσχυσε τὴν ἑλληνορθόδοξον ἀγιοταφίτικὴν παρουσίαν, ἃν καὶ ὅχι πάντοτε ἄνευ περιπλοκῶν. Εἰς τοὺς Γεωργιανοὺς παρεχωρήθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἡ Μονὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, εἰς δὲ τοὺς Σέρβους ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῶν Ἀρχαγγέλων, μετόχιον τῆς Λαύρας τοῦ Ἀγίου Σάββα.

Ἡ πτώσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τοὺς Τούρκους τῷ 1453 καὶ ἡ συνακόλουθος τελεία ἀπώλεια τῆς ἐπισήμου πολιτικῆς προστασίας ἐσήμανε τὴν ἑναρξιν καὶ νέων διωγμῶν. Ὁ Πατριάρχης Ἀθανάσιος Δ', ταξιδεύσας εἰς τὴν Πόλιν καὶ ἐπιτυχῶν τὴν ἔκδοσιν σουλτανικοῦ διατάγματος (χάτι σερίφ) ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ Β' τοῦ Πορθητοῦ τῷ 1458, ἀπεσόβησε τὸν κίνδυνον τῆς καταστροφῆς τῶν Προσκυνημάτων καὶ τῆς ἀπωλείας τῶν ἐπ' αὐτῶν δικαιωμάτων τῶν Ὁρθοδόξων, ὡς ἔπραξεν ἀργότερον καὶ ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος Γ' (1468-1493), ἐπιτυχῶν τὴν ἔκδοσιν νέου διατάγματος ὑπὸ τοῦ Πορθητοῦ. Οἱ Ἕλληνες κληρικοὶ ἐμαστίζοντο ὑπὸ δεινῆς πτωχείας, ἡ δὲ στροφή των πρὸς τὸν Πορθητὴν ἐπεδείνωσε τὰς σχέσεις των μετὰ τῶν Μαμελούκων καί, βεβαίως, μετὰ τῶν Λατίνων.